

Nie zabierajmy rzekom przestrzeni

Echo nr 127/2005

Katastrofalne powodzie ostatnich lat, jakie nawiedziły Europę, uwiarydliły bezradność tradycyjnych, technicznych środków ochrony przeciwpowodziowej wobec potęgi wodnego żywiołu. Przed powodzią nie potrafiły ochronić ani uregulowane rzeki, ani potężne zbiorniki retencyjne i potężne obwałowania. Powodzie radykalnie zmieniły w wielu państwach poglądy na metody ochrony przed tym rodzajem kataklizmu. Wpłynęły na to z jednej strony nieskuteczność i zawodność technicznych środków ochrony przeciwpowodziowej, a z drugiej strony – świadomość potrzeby ochrony cennych ekosystemów dolin rzecznych.

Towarzystwo na rzecz Ziemi, WWF oraz Klub Gaja we współpracy z Wydziałem Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Limanowej oraz działającym przy tym wydziale Powiatowym Centrum Ekologicznym przygotowali wystawę oraz wykład na temat „Nie zabierajmy rzekom przestrzeni”.

Po odwiedzeniu 12 miast wojewódzkich w południowej Polsce wystawa trafiła w dniu 4 marca br. do Limanowej.

3 marca br. o godzinie 1300 w Sali Narad Starostwa Powiatowego, Starosta Limanowski Pan Roman Duchnik dokonał uroczystego otwarcia wystawy. Powitał przybyłych Radnych Powiatowych, v-ce starostę, v-ce Burmistrza Limanowej, dyrektorów szkół limanowskich, dyrektorów wydziałów Starostwa Powiatowego, licznie przybyłą młodzież z I LO w Limanowej oraz pozostałych gości.

Wystawa ta została zaplanowana w ramach „Kampanii na rzecz przyjaznych środowisku metod ochrony przeciwpowodziowej”, której celem jest poszerzenie wiedzy oraz akceptacja dla przyjaznych środowisku metod ochrony przeciwpowodziowej, a w okresie długofalowym – zwiększenie efektywności ochrony przeciwpowodziowej przy zachowaniu walorów przyrodniczych dolin rzecznych.

„...człowiek dążąc do polepszania swoich warunków bytowania, stara się przekształcać środowisko i przyrodę w sposób jak najbardziej dla siebie korzystny ale należy pamiętać, żeby jak najmniej tej przyrodzie i naturalnemu środowisku szkodził” – stwierdził Pan Starosta Roman Duchnik.

Następnie zajął głos Pan Robert Wawręty – Prezes TNZ w formie wykładu i prezentacji cyfrowej. Pan Prezes w swoim wykładzie przedstawił skutki powodzi i relacje pomiędzy działalnością człowieka, a jego wpływem na zjawiska powodziowe. Za główną przyczynę powodzi uznał urbanizację i rozwój gospodarczy na terenach zalewowych. „W tej części, można odnaleźć najważniejsze przesłanie wystawy: „odsunąć człowieka od wody” i „nie zabierać rzekom przestrzeni”, jaka jeszcze w wielu miejscach im pozostała” – powiedział Pan Wawręty. „Dotychczasowa polityka przeciwpowodziowa sprowadzała się (i niestety w dalszym ciągu ma to miejsce dalej) do „odsuwania wody od człowieka” i zabierania rzecze należnej jej przestrzeni. Wyraża się to poprzez niekontrolowany rozwój budownictwa w dolinach rzecznych oraz zabudowę techniczną rzek (regulacje, budowę obwałowań i zapór).” W konsekwencji, dotychczas skutkowało to zwiększeniem strat powodziowych. Środki techniczne (wały, zapory, regulacje) dając złudne poczucie bezpieczeństwa, zachęcały do inwestowania przez człowieka na terenach przez nie chronionych, po czym przy większych powodziach okazywały się zawodne. Paradoksalnie konsekwencją takiego podejścia były większe, niż sprzed okresu podejmowanych robót hydrotechnicznych, straty powodziowe.

Następnie zajął głos dr inż. Janusz Żelaziński jeden z głównych prekursorów w Polsce nietechnicznych metod ochrony przeciwpowodziowej, prezentując praktyczne rozwiązania w zakresie kierunków polityki przestrzennej na terenach zalewowych, nie zapominając przy tym o technicznych środkach ochrony. Jednak główny nacisk kładł na bardziej przyjazne środowisku rozwiązania ochrony przeciwpowodziowej, niż dotychczas tradycyjne, środki techniczne – forsowane przez lobby hydrotechniczne. „Do przyjaznych metod bez wątpienia można zaliczyć m.in.: renaturyzację, polderyzację, suche i boczne zbiorniki oraz odzyskiwanie naturalnej retencji” – stwierdził dr Żelaziński.

Spotkanie zakończyło się rozmową z prelegentami oraz rozdaniem 5 rodzajów biuletynów: przyroda dolin rzecznych, przykłady zawodności technicznych środków ochrony przeciwpowodziowej, mapy terenów zalewowych, przyjazne środowisku metody ochrony przed powodzią, renaturyzacja rzek, które również można uzyskać w tut. wydziale.

Ekspozycję składającą się z 20 tablic o wymiarach 70×100 cm, można było oglądać do końca marca br. w budynku C Starostwa powiatowego w korytarzu Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa. Tablice te podzielone tematycznie były na 4 grupy: Bogactwo flory i fauny dolin rzecznych, szkody wyrządzone zabudową hydrotechniczną rzek, skutki powodzi, praktyczne rozwiązania w zakresie kierunków polityki przestrzennej na terenach zalewowych.

Piotr Ociepka